

Українсько-словацька міжмовна омонімія

(ČIŽMÁROVÁ, Mária – JAŠKOVÁ, Anna: Ukrajinsko-slovenská homonymia. Slovník ukrajinsko-slovenských medzijazykových homonym. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove 2013. 274 s. ISBN 978-80-555-0759-0.)

Júlia Legutká, Filozofická fakulta PU, IRUS, julialegutka@gmail.com

Словацька і українська - споріднені мови. У них є спільний праслов'янський пласт лексики. Вони схожі за багатьма фонетичними та граматичними рисами, однак кожна з цих мов розвивається і функціонує за своїми специфічними внутрішніми законами.

При перекладі з української на словацьку мову, та навпаки, виявляються специфічні труднощі, які не завжди легко подолати, тому що процес перекладу таїть у собі багато небезпек. Однією з цих небезпек є існування в споріднених мовах слів, які однаково або майже однаково звучать, а означають зовсім різні речі. Це так звані *міжмовні омоніми*, яких є сотні і присутні вони майже серед усіх частин мови.

Поряд з терміном *міжмовні омоніми* існують і інші терміни позначаючи дане явище, а саме: обманливі когнати, фальшиві еквіваленти, міжмовні аналогізми, лексичні паралелі а найчастіше вживається метафоричний термін - *фальшиві друзі перекладача*.

Помилкове вживання міжмовних омонімів спричиняє непорозуміння, незручності, комічні ситуації, а інколи навіть конфлікти. Тому треба бути обережними при підборі слова, тому що часто під час механічного, невдумливого перекладу виникають курйозні ситуації.

На перший погляд здається, що міжмовні омоніми вводять в оману лише людей, які розпочинають вивчати мову або недостатньо добре нею володіють. Але відомо, що вони спричиняють труднощі і спеціалістам, іноземним викладачам, студентам, навіть і висококваліфікованим перекладачам. У зв'язку з цим згадаємо *«Словник українсько-словацьких міжмовних омонімів»*, який вийшов у 2013 році у Пряшеві і який заслуговує нашої уваги. Автори праці, **Марія Чижмарова** та **Анна Яшко**, зафіксували у словнику явище міжмовної омонімії у споріднених мовах - українській і словацькій. Даний словник допоможе позбутися помилок і уникнути непорозумінь при спілкуванні з українцями чи іншому використанні української мови словаками і навпаки.

Дослідження *«Словник українсько-словацьких міжмовних омонімів»* - це перше цього типу опрацювання в словацькому і українському мовознавстві. Структурно словник складається з передмови, списку використаної літератури, українського алфавіту зі словацькими еквівалентами, списку скорочень використаних у словнику і списку міжмовних омонімів. У цікавій та пізнавальній передмові, присвяченій міжмовній омонімії, Марія Чижмарова описує історію походження терміну *міжмовна омонімія*, надає перелік праць і словників присвячених слов'янській міжмовній омонімії. У статті також поданий граматичний розподіл мовних одиниць наведених у словнику. Далі в книзі наводяться гаслові слова у основній граматичній формі. Слова наведені в українському алфавітному порядку. Кожна словникова стаття складається з двох частин – української та словацької. До кожного слова дається пояснення, граматичні та стилістичні примітки і ілюстративний матеріал (використання слова у реченні). Водночас показані семантичні відмінності. У *«Словнику українсько-словацьких міжмовних омонімів»*, який складається аж майже із 280 сторінок, наведено

близько тисячі слів які порівнюються з подібними за звучанням і написанням словацькими лексемами. В основному у словнику поміщені ті лексеми, що вживаються в сучасній літературній мові. Значно скромніше представлені стилістично забарвлені слова (архаїзми, діалектизми, професіоналізми та терміни).

Видання є компактним та зручним. Цей словник цікавий тим, що складений на матеріалі споріднених слов'янських мов. Робота має теоретичне і практичне значення не тільки для українських, але в однаковій мірі і для словацьких перекладачів.

Без сумніву, праця зацікавить як науковців, так і викладачів та студентів а також усіх, хто цікавиться українською та словацькою мовами на побутовому рівні.

Я впевнена, що «Словник українсько-словацьких міжмовних омонімів» стане «справжнім другом» всіх тих, хто серйозно присвячує себе вивченню української і словацької мов.